

ISSN 2010-9075

БЕРДАҚ атындағы ҚАРАҚАЛПАҚ
МӘМЛЕКЕТЛІК УНИВЕРСИТЕТИНИҢ

ХАБАРШЫСЫ

БЕРДАҚ номидаги ҚОРАҚАЛПОҚ
ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИҢ

АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК

КАРАКАЛПАКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА им. БЕРДАХА

НОҚИС 2021 НУКУС

1

**БЕРДАҚ атындағы ҚАРАҚАЛПАҚ МӘМЛЕКЕТЛИК
УНИВЕРСИТЕТИНИҢ**

ХАБАРШЫСЫ

**БЕРДАҚ номидаги ҚОРАҚАЛПОҚ
ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ**

АХБОРОТНОМАСИ

ВЕСТНИК

**КАРАКАЛПАКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
УНИВЕРСИТЕТА им. БЕРДАХА**

№ 1 (50)

2021

Каракалпакский госуниверситет им. Бердаха

СОДЕРЖАНИЕ

ЕСТЕСТВЕННЫЕ И ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

МАТЕМАТИКА. ФИЗИКА.
ТЕХНИКА.

Беззубко Л.В., Литвиненко Д.В., Ешнйязов Р.Н., Камалов Д.К. Подходы к развитию НБИК-конвергенции	4
Бекбергенов С.Е., Алламбергенов А.Ж., Яхшимов С.Г., Сапарниязов А.А., Кудайбергенов А.А., Базарбаева Ф.М. Влияние лазерной обработки на морфологию поверхности диодных структур с барьером Шоттки	7
Имамов Э.З., Муминов Р.А., Джалалов Т.А., Исмаилов К.А., Аскарлов М.А. Расчет атмосферного воздействия на защитные конструкции солнечных модулей	9
Реймов К.М., Узиков Б.А., Хусанов Б.М. Реконструкция котельных в мини – ТЭЦ	12

ХИМИЯ. ТЕХНОЛОГИЯ
БИОЛОГИЯ. ГЕОГРАФИЯ

Аминов С., Кайпов М.У., Турдымамбетов И. Р., Жолдасбаев Б.Ж. Комбинированный посевной агрегат	16
Турениязова Д.А., Даулетбаева Р. Масс-спектрометрическое исследование некоторых производных аспиролупинина	18
Матуразов Э.М., Э.А. Убайдуллаева, С. Машаришова. Распределение массы тела по отношению к длине тела у детей и подростков, проживающих в южном Приаралье	20

ЭКОНОМИКА. ФИНАНС.

Абинова Г.С. Акциядорлик жамиятларида харажатларни бошқариш механизми таҳлили	23
Халмуратов К. П. Қорақалпоғистон Республикасида давлат-хусусий шериклик алоқаларини ташкил этиш зарурияти ва йўллари	26
Inyatov A.R., Abdullaeva S.X. Mámleketimizdín ekonomikasín rawajlandiriv hám modernizaciyalawda investiciyalıq institutlardín áhmiyetleri	27
Исаков Ж.Я., Турсынов А.Ж. Аўыл хожалығы өнім өндириўшилирин қаржыландырыў хэм қоллап-қуўатлаўды раўажландырыўдың илимий-теориялық тийкарлары	30
Сеилбеков Б. Б., Абишов М. С. Қарақалпақстан Республикасы аграр секторының өзине тән өзгешеликери	33
Таженова Г.Е. Аўыл хожалығы өнімлери экспортын финансластырыў дереклери хэм олардың өзгешеликери	36
Турсынов А.Ж. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий самарадорликни инновациялар асосида таъминлаш имкониятлари	38
Эшматов Ж. А. Маҳаллий бюджетлар даромадлари шаклланишида мол-мулк ва ер солигидан тушумларнинг аҳамияти	41
Балташев Ж.М. Қарамалшылық тармағын раўажландырыўдағы машқала хэм алдағы режелери	46
Маденова Э. Н. Стратегик режалантиришни амалга ошириш механизмлари	48
Каленов К. Аўыл хожалығы қарханаларының финанслық тэмийнатын қамсыздандырыў	51
Исмаилов Б.А. Хызмет көрсетиў қарханалар искерлиги нәтижелелигин анықлаў усыллари	56
Шаниязова З. О. Роль финансовых технологий (fintech) в финансировании сельского хозяйства	58
Жубанова Б. А. Выбор методов оценки системы регулирования инновационной деятельности субъектов предпринимательства	61

ОБРАЗОВАНИЕ. МЕТОДОЛОГИЯ.
ПСИХОЛОГИЯ

Даукеева А. Бўлажак ўқитувчи шахсини ривожлантиришнинг акмеологик механизмлари	65
Нумонова Д.У. Развитие творческого мышления в процессе обучения в высшей школе	68
Мурадова Д. Д. Современные проблемы семейного воспитания	70
Есемуратов Б. А. Мобил технологияларнинг дидактик хусусиятлари ва услубий вазибалари	73
Отақулов Ш.М. Гендер кадрларнинг шаклланишига доир замонавий ёндашувлар	75
Худайбергенова Г. Х. Мактабгача ёшдаги болалар психологияси ва уларда ижодий қобилиятларни ривожлантириш шарт – шароитлари	78
Разов Б. Бала тәрбияси хэм халық педагогикасы	80
Jaliev T.J. Oliy ta'lim muassasalari o'quv jarayonida talabalar ijtimoiy faol fuqarolik kompetentligini shakllantirish	83
Хусанов З.Ж. Физикани мустақил равишда ўрганишда фикрий экспериментларнинг роли	85
Махмудов Ш.А. Сиёсий технологияларга оид илмий тадқиқотларни ривожлантириш масалалари	88
Саидова Г. Х. Бўлажак бошланғич синф ўқитувчиларининг ижодий фаолиятларини ривожлантиришнинг ҳозирги ҳолати	90
Алқарова Ф.Н. Технология дарсларида ўқувчиларнинг амалий кўникмаларини фаоллаштиришга хизмат қиладиган иш турлари	94
Seytimbetova G.A. Fizikani o'qitishda tizimli-faoliyatli yondashuv	97
Олимов М. С. Ўрта масофаларга югурувчиларнинг жисмоний ривожланиши ҳолати	100
Исмагилов Д. К. Оценочные нормы индивидуальной интегральной подготовленности футболистов	102

кўрсатаётган айрим камчилик ва муаммолар кўриб чиқилди.

Таянч сўзлар: фермер ва дехқон хўжаликлари, капитал кўйилма, ишлаб чқариш ва меҳнатни ташкиллаштириш.

Особенности аграрного сектора Республики Каракалпакстан
Seilbekov B.B., Abishov M.S. Нукусский филиал ТашГУ

Резюме: В статье были рассмотрены некоторые недостатки и проблемы в аграрном секторе республики, негативно влияющие на ускорение экономических реформ и эффективное использование специфики и потенциала региона в развитии сельского хозяйства.

Ключевые слова: фермерские и дехканские хозяйства, капитальные вложения, производство и организация труда

Features of the agrarian sector of the Republic of Karakalpakstan
Seilbekov B.B., Abishov M.S. Nukus Branch of TashGU

Summary. The article considered some shortcomings and problems in the agricultural sector of the republic, negatively affecting the acceleration of economic reforms and the effective use of the specifics and potential of the region in the development of agriculture.

Key words: farms and dekhkan farms, capital investments, production and labor organization

UDK 330

АЎЫЛ ХОЖАЛЫҒЫ ӨНИМЛЕРИ ЭКСПОРТЫН ФИНАНСЛАСТЫРЫҰ ДЕРЕКЛЕРИ ХӘМ ОЛАРДЫҢ ӨЗГЕШЕЛИКЛЕРИ

Таженова Г.Е.

Ташкент мамлекетлик аграр университети Некус филиалы

2017-2021 жылларда Ўзбекистан Республикасын раўажландырыўдың бес тийкаргы жөнелиси бойынша Хәрекетлер стратегиясында аграр сектордын экспорт дәрәжесин сезилерли хәм тез пәт пенен раўажландырыўдың тийкаргы жөнелислеринен бири сыпатында атап өтилген [1]. Бул өз нәўбетинде, аўыл хожалық өнімлери экспорттын раўажландырыўды тәмийнлеўди билдиреди. Бул өз нәўбетинде, аўыл хожалық өнімлери экспорттын раўажландырыўды тәмийнлеў аўыл хожалығы өнімлери экспорттын финансластырыў әмелиятын жеделлестириў зәрүрлигин жүзеге келтиредди.

Әҳмийетли тәрәплери сонда, аўыл хожалығы экспорттын финансластырыў әмелиятын жетилистириў мәселеси сырт ел экономист алымлар тәрәпинен илимий тәрәпинен изертлеўлер хәм тийисли илимий жуўмақлар, әмелий усыныслар келтирилген.

В.Ахрамович хәм В. Бондаренконың жуўмағына көре, соңғы жылларда аўыл хожалық товарлары менен әмелге асырылатуғын халық аралық саўданың улыўма көлеминиң жоқары дәрәжеде өсиўин аймақлық жәмийетлер дөгерегинде гүзетилмекте хәм 70 процентке жақынын курамақта [2]. Сол себепли, олар аўыл хожалық өнімлери халық аралық саўдасын финансластырыўда тийкаргы итибарды аймақлық жәмийетлер дөгерегинде әмелге асырылатуғын халық аралық саўданы финансластырыўға қаратыў лазым, деп есаплайды.

Н.Зарук, Г.Гришин хәм О.Тагировлар аўыл хожалығын финансластырыў мәселесин илимий тийкардә қоллаў нәтижесинде мамлекет бюджети қәрежетлери есабынан финансластырыў аўыл хожалығын финансластырыўдың ажыралмас курамлы бөлеги, деген жуўмаққа келген [4]. Олардың усы жуўмағы аўыл хожалығы өнімлери экспорттын финансластырыў әмелияты ушында зәрүр әҳмийетке ийе есапланады.

1-кесте. Россия Федерациясында мамлекет бюджети қәрежетлери муғдары, онда аўыл хәм балық хожалығы қәрежетлери хәм аўыл хожалығы экспорттын субсидиялаўдың аўыл хожалығы қәрежетлери көлеминдеги салмағы [5]

	2015 ж.	2016 ж.	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.
Мәмлекет бюджети қәрежетлери, млрд. рубль	15 620	16 416	16 420	16 712	18 213
Мәмлекет бюджетинен аўыл хәм балық хожалығына сарыпланған қәрежетлер, млрд. рубль	208	203	214	225	288
Экспортты субсидиялаў қәрежетлериниң аўыл хәм балық хожалығы қәрежетлери салмағы, %	3,4	2,8	3,1	2,7	2,3

1-кестеде келтирилген мағлыўматлардан көриў мүмкин, 2016-2019 жылларда Россия Федерациясы мамлекет бюджетиниң қәрежетлер муғдарының артыў тенденциясына ийе болған. Бул болса өз нәўбетинде, мамлекет бюджети қәрежетлери курамында социаллық хәм әскерий қәрежетлер муғдарының белгили бир дәўирде артып барғанлығы менен көрсетип бериледи.

Сондай ақ, 2016-2019 жылларда Россия мамлекет бюджетинен аўыл хәм балық хожалығына ажратылған кредитлер муғдары хәм өсиў тенденциясына ийе болған. Бул болса, арнаўлы тармақты мамлекет тәрәпинен финанслық қоллап-қуўатланғанлығы менен характерленеди.

1-кестеде келтирилген мағлыўматлардан көринип турғанындай, 2015-2019 жылларда аўыл хожалық өнімлери экспорттын субсидиялаўға берилген кредитлердиң мамлекет бюджетинен аўыл хәм балық хожалығына сарыпланған қәрежетлердиң улыўма көлеминдеги салмағы төмен болған. Буннан тысқары, 2017-2019 жылларда усы көрсеткиштиң пасейиў тенденциясы бақланған. Бул болса, Россияда экспортти субсидиялаўды аўыл хожалығын мамлекет тәрәпинен финанслық қоллап-қуўаилаў системасында үстин смеслигинен далалат бередди.

Бир топар сырт елли экономист алымлардың пикиринше аўыл хожалығы экспорттын кредитлеў нәтижелилигин тәмийнлеўдиң зәрүрли шәрти коммерциялық банклер тәрәпинен экспортты финансластырыў мақсетинде берилген кредитлердиң процентиниң бир бөлегин мамлекет тәрәпинен қоллап қуўатлануғы (бонификация) есапланады [3]. Арнаўлы жуўмақ раўажланған мамлекетлер әмелияты ушында, раўажланып

тырган мәмлекетлер әмелияты ушында әмелий әхмийетке ийе есапланады. Себеби, фермерлерге хәм аўыл хожалығы кәрханаларына коммерциялық банклер тәрәпинен берилетуғын кредитлер, соннан, экспорт кредитлериниң процентиниң бир бөлеги мәмлекет тәрәпинен бонификация етиледі. Соннан, усы бонификациялаў әмелияты Россия Федерациясында 2017 жылдың 1 январынан баслап әмелге асырылады [6].

Коммерциялық банклер кредитлериниң процент ставкаларының жоқары болыуы фермер хожалықларының усы кредитлерден пайдаланыу дәрежесин асырыуға тоскынлық қылады. Буның себеби соннан ибарат, фермерлердиң кредитлерди қайтарыу имкәнияты олардың рентабеллик дәрежеси менен белгиленеди. Егер кредиттиң процент ставкасы фермердиң рентабеллик дәрежесинен жоқары болса, ол жағдайда, фермер кредитти қайтара алмайди. Сол себебли, коммерциялық банклер тәрәпинен фермерлерди кредитлеу процессине мәмлекеттиң араласыуы объектив зәрүрлик есапланады.

Өзбекистанлы экономист алымлардан Э.Шодмонов хўжетлестирилген аккредитивлерден аграр тарау кәрханаларының есап-китаплар системасында пайдаланыу көлемин кеңейтириуді усыныс еткен [7].

Лекин, Э.Шодмонов аграр тармақ кәрханалары ушы хўжетлестирилген аккредитивлерди халық-аралық есап китаплардың басқа формаларына салыстырғанда қандай абзаллықларға ийе екенлигин тийкарлап бермеген. Хўжетлестирилген аккредитивлер халық аралық есап-китаплардың басқа формаларына салыстырғанда бир қатар абзаллықларға ийе. Бирақ, хўжетлестирилген аккредитивлердиң халық аралық есап-китап түрлерине салыстырғанда тийкарғы абзаллығы – бул экспорт етилген товарлар бойынша төлемниң толық кепилленгенлиги есапланады. Халық аралық есап-китап түрлериниң хўжетлестирилген аккредитивинен басқа бирлық түрлерине төлеу кепилленмеген.

И.Алимардоновтың пикиринше, киши бизнес субъектлериниң (соннан, аграр тарауда хызмет жүргизген киши бизнес субъектлериниң) сыртқы сауда хызметин кредитлеу әмелиятын жетилистириу ушын олардың хўжетлестирилген аккредитивлер куралында әмелге асырылатуғын төлемлерди коммерциялық банклердиң мүддетли хәм овердрафт кредитлери есабынан төлениуин қоллау керек [8]. Бизиң пикиримизше, И.Алимардоновтың бул пикири аўыл хожалық өнімлери экспорттын финансластыруу әмелиятын жетилистириу нәзеринен қарағанда зәрүр әхмийетке ийе есапланады. Буның тийкарғы себеби сонда, фермер хожалықларының рентабеллик дәрежеси жүдә төмен. Бул болса, олардың өнімлер экспорттын финансластыруу имкәниятының шекленип қалыуына алып келген. Аўыл хожалығы өндириушилерин салыққа тартыу мәмлекет тәрәпинен аўыл хожалығын тәртипке салыудың зарүр куралларынан бири есапланады хәм аўыл хожалығы өндириушилеринин экспорт хызметин раўажландырыуда зәрүр орынды ийелейди.

Д.Кириченконың пикирине көре, раўажланған мәмлекетлерде салыққа тратыудың тийкарғы мақсети болып, аграр секторды раўажландырыу ушын зәрүр болған салыстырмалы қолай орталық жаратыу болып есапланады, себеби, бул сектор экономиканың төмен тармақ сыпатында қаралады [9].

Сондай ақ, раўажланған мәмлекетлерде салық жеңилликлери аўыл хожалығындағы илимий-техника раўажланыуын тәртипке салыуда зәрүр орын тутады. Мәселен, АҚШда фермерлер өндиристиң алдыңғы жәһетлерине инвестиция киритлген пайданың 25 процентке шекем болған бөлеги салықтан азат етиледі, Еуропа Аўқамы мәмлекетлеринде болса, фермерлердиң салық төлемлериниң бир бөлеги мәмлекет бюджетинен қаллап бериледи [10].

Жуўмақлап айтқанда, экономист алымлардың аўыл хожалық өнімлери менен әмелге асырылытуғын салық аралық сауданы финансластырыуда тийкарғы итибарды аймақлық бирге ислесиу жәмийетлери арасында әмелге асырылауғын халық аралық сауданы финансластырууға қаратыу мақсетиндеги, мәмлекет бюджети қәрежетлери есабынан аўыл хожалығын субсидиялау, коммерциялық банклер тәрәпинен фермер хожалықларына берилген кредитлердиң процентлериниң бир бөлегин мәмлекет тәрәпинен қаллап беріу (бонификация) тийкарындағы, аграр тармақ субъектлериниң экспорттын финансластырыуда хўжетлестирилген аккредитивлерден пайдаланыуды кеңейтириу, салық жеңилликлерин беріу арқалы аўыл хожалығындағы илимий-раўажланыу процесслерин тезлестириу тийкарындағы илимий-теориялық қарасларды аўыл хожалық өнімлери экспорттын финансластыруу әмелиятын жетилистириу мақсетинде әмелий әхмийетке ийе болады.

ӘДЕБИЯТЛАР

1. Өзбекистон Республикаси Президентиниң 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли "Өзбекистон Республикасини янада ривожландыриш буйича Ҳаракатлар стратегияси түғрисида"ги фармонига 1-илова/Өзбекистон Республикаси қонун хужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда, 20-сон, 354-модда, 23-сон, 448-модда, 37-сон, 982-модда; Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.07.2018 й., 06/18/5483/1594-сон; 11.12.2019 й., 06/19/5892/4134-сон)
2. Ахрамович В.С. Механизмы адаптации внешнеторговой политики в аграрной сфере отдельных стран и сообществ к условиям ВТО//Экономический бюллетень Национального исследовательского института Министерства экономики Республики Беларусь. – Минск, 2015. – №5. – С. 15-25.; Янбых Р.Г. Современные тренды агропродовольственной торговли и ее перспективы в Евразийского экономического союза//Экономика сельского хозяйства России. – Москва, 2011. – №1. – С. 86-91.
3. Короткова С. Н., Ткач Ю. Б. Кредитование как одно из направлений финансирования сельского хозяйства в условиях членства в ВТО и санкций//Материалы международной научно-практической конференции «Алупиевские чтения. Финансово-кредитная система: опыт, проблемы, инновации» и др. – Иркутск: НИЦ «Апробация», 2016. – С. 124–130.; Шкарупа Е. А., Переходов П. П. Кредитование сельского хозяйства: особенности, проблемы, тенденции развития//Региональная экономика: теория и практика. — 2015. — № 44. — С. 52–56.; Scott J.A., Dinkelberg W.C., Dennis W.J. Credit, Banks and Small Business – the New Century – Washington: NFIB Research Foundation, 2003. – 96 p.
4. Зарук Н.Ф., Гришин Г.Е., Тагиров О.А. Бюджетное финансирование сельского хозяйства в новых экономических условиях//Нива Поволжья, 2013. – №4. – С. 112-119.
5. Исполнение федерального бюджета РФ. www.minfin.ru.

6. Бондаренко В.С., Шишкина Д.А. Необходимость и направления государственной финансовой поддержки сельхозпредприятий российского АПК // Вестник СГСЭУ. – Саратов, 2018. – № 5. – С. 131-135.
7. Шодмонов Э.Ш. Ўзбекистонда аграр ислохотларни чуқурлаштиришда банклар фаоллигини оширишнинг асосий йўналишлари. Иқт. ф.н. илм. даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. – Тошкент: БМА, 2005. – 22 б.
8. Алимардонов И.М. Кичик бизнес субъектларини кредитлашнинг услубий ва амалий асосларини такомиллаштириш. И.ф.д. илм. дар. ол. уч. тақд. эт. дисс. автореф. – Тошкент, 2018. – Б. 29.
9. Кириченко Д. А. Исследование вопросов современного состояния налогового учета расходов сельскохозяйственных организаций // Аудит и финансовый анализ. – 2012. – №2. – С. 92-96.
10. Зарубежный опыт государственной поддержки производства зерновых культур // Научная электронная библиотека "Киберленка". URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/zarubezhnyy-opyt-gosudarstvennoy-podderzhki-proizvodstva-zernovykh-kulturn> (дата обращения: 25.09.2018).
12. www.stat.uz
13. www.euromonitor.com

*Аўыл хожалыгы өнімлери экспортын финансластырыу дереклери ҳам олардың өзгешеликleri
Таженова.Г.Е. Ташкент Мәмлекетлик аграр университети Нөкис филиалы*

Резюме. Аўыл хожалыгы өнімлери экспортын раўажландырыу туўрыдан-туўры оны финансластырыу әмелиятин бекемлеўге байланыслы. Бул өз нәўбетинде, усы әмелияттың илимий-теориялық тийкарларын изертлеу зәрүрлигин жүзеге келтиреді. Сондай ақ, мақалада аўыл хожалыгы өнімлери экспортын финансластырыу ҳаққындағы илимий-теориялық қарасларды изертлеулерине хәм олардың әмелий әҳмийетке ийе екенлигине баҳа берилген.

Таяныш сөзлер: бюджет, субсидия, коммерциялық банк, салық жеңилликleri, кредит, бонификация, фермер хожалыгы, саўда экономикалық бирге ислесиу, ҳужетлестирилген аккредитив

*Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспортини молиялаштириш манбалари ва уларнинг узига хос хусусиятлари
Таженова.Г.Е. Ташкент давлат аграр университети Нукус филиалы*

Резюме. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экспортини ривожлантириш бевосита уни молиялаштириш амалиятини такомиллаштиришга боғлиқ. Бу эса, ушбу амалиятнинг илимий-назарий асосларини тадқиқ қилиш заруриятини юзаси келтиради. Шунингдек, мақалада қишлоқ хўжалик маҳсулотлари экспортини молиялаштириштириш хусусидағы илимий-назарий қарашлар тадқиқ қилинган ва уларнинг амалий аҳамиятига баҳа берилган.

Таянч сўзлар: бюджет, субсидия, тижорат банки, солиқ имтиёзи, кредит, бонификация, фермер хўжалиги, савдо-иқтисодий ҳамкорлик, хужжатлаштирилган аккредитив.

*Источники финансирования экспорта сельскохозяйственной продукции и их особенности
Таженова Г.Е. Нукусский филиал Ташкентского аграрного университета*

Резюме. Развитие экспорта сельскохозяйственных продуктов непосредственно зависит от совершенствования практики его финансирования. А это обуславливает необходимость исследования научно-теоретических основ данной практики. А также в статье исследованы научно-теоретические взгляды на финансирование экспорта сельскохозяйственных продуктов и дана оценка их практического значения.

Ключевые слова: бюджет, субсидия, коммерческий банк, налоговая льгота, кредит, бонификация, фермерское хозяйство, торгово-экономическое сотрудничество

*Sources of financing export of agricultural products and their features
Tajenova G.E. Nukus Branch of the Tashkent State Agrarian University*

Summary. The development of agricultural exports depends on improving the practice of financing it. And this necessitates the study of the scientific and theoretical foundations of this practice. The article explores scientific and theoretical views on financing the export of agricultural products and assesses their practical significance.

Key words: budget, subsidy, commercial bank, tax incentive, credit, bonification, farming, trade and economic cooperation

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИКНИ ИННОВАЦИЯЛАР АСОСИДА ТАЪМИНЛАШ ИМКОНИЯТЛАРИ

Турсьнов А. Ж.

Тошкент давлат аграр университети Нукус филиали докторанти

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида таркибий ўзгартиришларни чуқурлаштириш ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришнинг изчил ривожлантириш, мамлакат озиқ-овқат хавфсизлигини янада мустаҳкамлаш, экологик тоза маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш, аграр секторнинг экспорт салоҳиятини сезиларли даражада ошириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини чуқур қайта ишлаш, ярим тайёр ва тайёр озиқ-овқат ҳамда кадоклар маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича энг замонавий юқори технологик асбоб-ускуналар билан жиҳозланган янги қайта ишлаш корхоналарини куриш, мавжудларини реконструкция ва модернизация қилиш бўйича инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва ислоҳ қилишнинг устувор йўналиши сифатида эътироф этилган [1]. Бунинг устига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил майдаги ПҚ-4700-сонли “Коронавирус пандемияси даврида озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш, қишлоқ хўжалигини давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, дунёда озиқ-овқат маҳсулотлари етишмовчилиги юзаси келиши мумкин бўлган шароитда қишлоқ хўжалигидаги мавжуд ресурслар ва имкониятлардан тўла фойдаланиш, озиқ-овқат экинларини икки баробарга кўпайтириш, юқори ҳосил олиш, қишлоқ хўжалиги соҳасида янги иш ўринларини яратиш ва манфаатдорликни ошириш борасида замонавий ёндашувларни жорий этиш вазифаси қўйилган [2]. Юқорида қайд этилган ҳолатлар мамлакат қишлоқ хўжалигида иқтисодий самарадорликни инновациялар асосида таъминлаш заруриятини юзага келтиради. Й.Шумпетернинг